

ГЕОПОЛИТИЧКИ И БЕЗБЕДНОСНИ АСПЕКТИ КОСОВСКО-МЕТОХИЈСКОГ ЧВОРА

Вања Глишин*
Љубиша Деспотовић**

Достављен: 09. 02. 2022.

Језик рада: Српски

Кориговано: 18. 04, 14. 05. и 26. 07. 2022.

Тип рада: Прегледни рад

Прихваћен: 22. 08. 2022.

DOI број: 10.5937/vojdelo2203003G

Услед испреплетених и паралелних интереса великих сила на Косову и Метохији креиран је својеврсни геополитички чвор, као поље агресивног геополитичког наступања ванбалканских и балканских суседних политичких фактора, што се одражава на актуелне догађаје, чинећи их политички и безбедносно комплексним. Након 2008. године долази до једнострано признате тзв. независности Косова, чиме је настављен процес унутрашње транзиције и територијалне фрагментације Србије, што се и у актуелном геополитичком и безбедносном контексту јасно маркира као изазов и претња. Стога, у раду је настојано да се прикаже и објасни значај јужне српске покрајине, најпре указујући на њен географски и геополитички значај као централне области на Балканском полуострву, што је чини веома значајном за контролу саобраћајних, привредних, комуникацијских, стратегијских и других коридора. У другом делу рада представљена је геополитичка анализа актуелних догађаја на југу Србије и последице по унутрашње политичко устројство и међународни положај земље. Осим тога, анализирани су безбедносни аспекти косовско-метохијског чвора, с фокусом на националну безбедност и безбедносне проблеме изазване насилним изузимањем српске територије и самопроглашењем тзв. независности Косова, ради изналагања одрживих решења за безбедносну ситуацију на југу Србије.

Кључне речи: *Косово и Метохија, Србија, геополитика, безбедност, Национална безбедност, политичко насиље*

* Институт за политичке студије, Београд, Република Србија, vanja.glisin@ips.ac.rs

** Институт за политичке студије, Београд, Република Србија

Увод

Србија је континентална земља, која својом територијом од 88.361 км² заузима централни део Балканског полуострва. У административно-територијалном смислу, Србија има две аутономне покрајине – Војводину и Косово и Метохију. Аутономна покрајина Косово и Метохија је, према Уставу РС, саставни део Републике Србије, те су, према томе, сви државни органи у обавези да заступају и штите државне интересе у јужној српској покрајини.¹ Србија се и новом Стратегијом националне безбедности обавезала да ће штити националне интересе, територијалну целовитост и српски национ у целини, истичући Резолуцију 1244 СБ УН.²

Српска покрајина Косово и Метохија представља макротврђаву Балкана, централну област полуострва и својеврсни *intermarium*, због чега је веома значајна за контролу саобраћајних, привредних, комуникацијских, стратегијских и других коридора. Главне полуострвске трансверзале, углавном трасиране речним долинама, одређују централну улогу Косову и Метохији. Реч је о макротврђави Балкана као природној целини омеђеној планинским ланцима налик природним бедемима (Шар планина, Коритник, Паштрик, Копаоник) у чијем средишту се простиру две котлине богате рудама (злато, сребро, олово, цинк, гвожђе, лигнит) и природним потенцијалима (пијаћа вода и обрадива земља). Улазак у простор макротврђаве је ограничен и могућ само кроз неколико превоја (нпр. Мердаре и Морина) и клисура (нпр. Качаничка и Ибарска), док је унутрашњост тврђаве проходна. Осим што је Косово и Метохија геополитичко срце Србије, оно је и духовно срце које је у вишевековној историји српског народа било „државно и верско средиште, жариште културе и исходиште његових историјских традиција (...). Оно симболизује темеље на којима је у вековима ропства очуван, а у доба постепеног ослобођења од стране доминације заснован модерни национални и државни идентитет”.³ С друге стране, посматрајући настојање Сједињених Држава да направе геостратегијски лук на Балкану ширењем НАТО-а, изградњом база (Бондстил) и логистичких станица, као и подршком трабантима на терену (особито Арбанасима), може се приметити да је кључна тачка за стварање тог лука управо Косово и Метохија.⁴

¹ Устав Републике Србије, „Службени гласник РС“, бр. 98/06.

² Стратегија националне безбедности РС: 94/2019-13.

³ Душан Батаковић, *Косово и Метохија у српско-арбанашким односима*, Чигоја штампа, Београд, 2006, стр. 5.

⁴ Љубиша Деспотовић и Вања Глишин, „Геополитички идентитет Републике Србије и Стратегија националне безбедности”, *Политика националне безбедности*, вол. 20, бр. 1, 2021, стр. 24.

Косовско-метохијски чвор – геополитички и безбедносни аспекти

Анализирајући геополитички положај Србије и српског народа, као и делова територије попут Косова и Метохије, може се закључити да у историјском распону од неколико векова овај простор карактеришу следећа геополитичка обележја: контактност, граничност, чворност и фрагментираност. Прво, контактност је последица укрштања две религије (хришћанство и ислам) и три цивилизацијско-културолошка круга (западна, православна и исламска цивилизација) на Балкану. Управо је због тога српска територија током историје кодирана као зона преко које се пружа „главна оса трансгресионо-регресионих процеса цивилизацијских судара”.⁵ Према нашем мишљењу, контактност и граничност су обележја која вековима на Балкану исцртавају политичке и административне границе, као и далекосежније дискурзивне и цивилизацијске границе, које „нарушавају територијалну, културолошку и цивилизацијску целовитост српског народа, чинећи га рањивим и лаким пленом за територијалне аспирације агресивних суседа, проверавање, прогон, отимање верске и културне баштине и слично”.⁶ Пример Косова и Метохије јасно показује на који начин се конструишу дискурзивне и цивилизацијске границе, а уколико не будемо следили и штитили националне интересе доћи ће до далекосежних последица по српски народ у целисти. Друго, чворност као геополитичко обележје настало је услед испреплетених и паралелних интереса регионалних и глобалних сила, које пројектују простор Србије и српских земаља као геополитички важан. Германски фактор пројектује смер кретања северозапад–југоисток, преко Балкана ка Блиском и Средњем истоку. Исламски фактор прати смер југоисток–северозапад, ка Европи. Русија настоји да координира смером североисток–југозапад, ка Средоземљу и топлим морима.⁷ А Сједињене Државе координирају смером југозапад–североисток и настоје да контролишу остале правце, особито оне који се пружају из круга држава савезница. Кина се појављује као нови фактор пратећи смер исток–запад, што додатно усложњава геополитичку позицију Србије (Иницијатива Кина+17).⁸ Осим што свака од држава има своје интересе на ширем простору Балкана, њихови интереси се укрштају и на простору Косова и Метохије – дипломатски, економски, привредно и стратешки. У том контексту примећујемо да је насилна окупација јужне српске покрајине резултат униполарног хегемонизма Сједињених Држава, које су, након хладног рата и настанка геополитичког вакуума у контактним зонама

⁵ Љубиша Деспотовић, *Српска геополитичка парадигма*, Каирос, Ср. Карловци, 2012, стр. 143.

⁶ Вања Глишин, „Српски народ под империјалном пресом – положај у геополитичком чвору”, *Напредак*, вол. 2, бр. 2, 2020, стр. 60-61.

⁷ Погледати више о Русији: Љубиша Деспотовић и Вања Глишин, „Геополитичка позиција Руске Федерације на постсовјетском простору”, у: Драган Петровић (ур.), *Конфликтне зоне на постсовјетском простору и регионална безбедност*, ИМПП, Београд, 2021, стр. 127.

⁸ Погледати више: Љубиша Деспотовић и Вања Глишин, *Савремени међународни односи и геополитика*, Каирос, Ср. Карловци, 2021, стр. 313-341, 353-375.

попут Балкана, недвосмислено радиле на учвршћивању глобалне позиције. Дакле, Балкан због своје контактности није био „поштеђен крупних политичких, војних и територијалних промена, што је радикализовало њему својствен процес балканизације”.⁹ Наведени процес карактеришу територијално-политичке размирице и сукоби, етничка расцепканост и измешаност простора, верска и национална искључивост и слично. Уз то, Србија и српске земље суочавају се са глобалистичким концептом геополитике деструкције која представља „идеолошко-политички концепт (глобализам, глобализација, нови светски поредак) потчињавања света интересима САД-а и атлантистичке геополитичке парадигме, реализован кроз процесе делимичне или потпуне девастације државних, националних, идентитетских, институционалних, економских, културних, образовних, војних, религијско-конфесионалних и територијалних капацитета нација које су означене као мета њиховог разорног деловања”.¹⁰ Косовска независност јесте атлантистички пројекат, управо настао у контексту геополитике деструкције Србије. С тим у вези, „геополитичке претензије и територијалне аспирације глобалних, регионалних и локалних актера српском геополитичком положају предодређују фрагментираност као обележје које ће бити коришћено као фактор нове дестабилизације” овог подручја.¹¹ Реч је о могућем активирању других потенцијалних геополитичких жаришта у Србији, попут Војводине, Рашке области и Бујановачко-прешевске области, или ван ње, а тиче се положаја Срба у Македонији, Албанији, Црној Гори, Босни и Херцеговини и Хрватској.¹²

Дакле, косовско-метохијски геополитички чвор у историјском континуитету место је супротстављених вектора различитих геополитичких интереса: глобалних, регионалних и локалних чинилаца.

Сједињене Америчке Државе, као глобална сила, пројектовале су овај простор као интересну зону из више разлога.

Прво, тријумф у хладном рату и преузимање водеће улоге у новонасталом униполарном систему омогућили су да се САД неометано позиционирају у кључним зонама на евроазијском континенту, нарочито у зони Римленда (*Rimland, Nicholas Spykman*), и да на тај начин додатно потисну Русију која је била у фази потпуног повлачења ка срцу континента. Запоседањем Балкана, Вашингтон је остварио контролу над значајним делом Римленда, обезбедио је одскочну даску ка Блиском и Средњем истоку и преузео примат у зонама некадашње совјетске доминације. Уласком Црне Горе у НАТО 2017. године, а затим и Северне Македоније 2020. године, положај Србије знатно је отежан и изолован. Осим тога, врше се стални притисци на Србију у најосетљивијим тачкама, што исцрпљује срп-

⁹ Љубиша Деспотовић и Вања Глишин, „Геополитички идентитет Републике Србије и Стратегија националне безбедности“, оп. цит., стр. 25.

¹⁰ Љубиша Деспотовић, *Геополитика деструкције*, Каирос, Ср. Карловци, 2015, стр. 65.

¹¹ Љубиша Деспотовић, *Геополитика Светосавља: српско национално питање у историјском распону од крштене до природне Србије*, Каирос, Сремски Карловци, 2019, стр. 90.

¹² Погледати више: Вања Глишин, *Балканска геополитичка парадигма*, Каирос, Ср. Карловци, 2019, стр. 127.

ске капацитете, а самим тим и сужава маневарске могућности великих сила на овом простору. Тиме је потврђена америчка доминација у односу на главног опонента – Русију, и створен је један у низу изговора за постојање НАТО-а.

Друго, у глобалној пројекцији стварања новог светског поретка, Србија као полупериферија није у потпуности глобализована зона, па је треба ставити под утицај Запада наметањем америчког интернационализма, с намером да се прикрију стварни економски, политички, војни, привредни и идеолошки интереси.¹³ Глобализација као процес води ка „успостављању постсуверенистичког доба у ком ће државе бити потчињене глобалном центру моћи”.¹⁴ Државе које се супротставе стварању новог светског поретка и центра глобалне моћи бивају проглашене неуспешним или slabим државама, односно одметничким државама¹⁵ и изложене дуготрајној и отвореној политици инспирисаној концептом геополитике деструкције.¹⁶ Косовска независност је постмодерни геополитички експеримент атлантизма и показатељ да се под плаштом реторике о европским интеграцијама, глобалном селу, демократизацији и модернизацији држава у развоју, заправо спроводе и остварују реални интереси глобалног центра моћи. Реална опасност је свођење наше државе на ниво „растројене земље”, што је крајњи исход „цивилизацијске, идентитетске и геополитичке конверзије”, коју у наведеним моделима спроводи домаћа елита уз свесрдну подршку Запада.¹⁷

Треће, указано је на геостратешки, геоекономски и саобраћајни потенцијал косовскометохијског дела Србије, што је за контролу ширег балканског простора врло важно. Стога САД нису презале од мешања у унутрашњополитичке процесе у држави, настојећи да под своју контролу ставе наведене потенцијале. И пре отпочињања агресије на СР Југославију, Мадлен Олбрајт (*Madeleine Albright*) јасно је ставила до знања да ће се САД уплитати у унутрашњу политику Србије, те да ће НАТО управљати приликама на Косову као што то чини у Босни.¹⁸ Након протеривања Срба са Косова и Метохије и отимања њихових поседа, а затим и завршетком ратних дејстава 1999. године, Арбанаси су, уз свесрдну подршку САД, остварили могућност да тероришу српско становништво које је остало да живи у покрајини, о чему сведочи погром 17. марта 2004. године, проглашење косовске независности 2008. године и вишедеценијско уништавање српске културне и верске баштине. Много је примера притисака и

¹³ Томас Молнар, *Американонологија*, СКЦ, Београд, 1996.

¹⁴ Вања Глишин, „Импликације атлантистичких геополитичких доктрина на блискоисточну кризу-случај Ирана”, *Култура полиса*, вол. 17, бр. 42, 2020, стр. 160.

¹⁵ Љубиша Деспотовић и Александар Гајић, „Перспективе модерне државе у поствестфалском поретку”, *Култура полиса*, вол. 14, бр. 32, 2017, стр. 293-307.

¹⁶ Љубиша Деспотовић, *Геополитика деструкције*, оп. цит., стр. 65.

¹⁷ Љубиша Деспотовић, *Геополитика Светосавља*, оп. цит., стр. 421.

¹⁸ Алексис Труд, *Геополитика Србије*, Службени гласник, Београд, 2007, стр. 145; Серж Алими и др, *Како се фабрикује јавно мњење: медији и „праведни ратови”*, ФМК, Београд, 2020, стр. 26-27.

насиља над Србима само у 2021. години, почевши од случајева када су жртве били појединци, па до оних када су, због доношених мера, жртве били сви Срби на КиМ. Примери терорисања српског народа из септембра и октобра 2021. године говоре више од речи.¹⁹

Четврто, стереотипно представљање Срба као „малих Руса“ на Балкану и креирање таквог медијског дискурса у глобалним размерама, заправо може да наведе на помисао да се САД, посредством Србије, чином отимања Косова и Метохије, на симболичан начин обрачунавају са Русијом, која од 2007. године користи право вета у СБ УН како би спречила бројне процесе супротне српским интересима (најпре Ахтисаријев план). Русија годинама уназад има чврст став када је у питању статус КиМ-а, што би Србија требало да прати ради очувања националних интереса. Током последњег инцидента у северном делу Митровице, док су Британци подржавали косовску полицију, Русија је захтевала да „Мисија на Косову испуни свој мандат у складу са Резолуцијом СБ УН 1244 и да обуздају разуларене радикалне косовске Албанце”.²⁰ На седници СБ УН слично је поручио и кинески дипломата Генг Шуанг (*Geng Shuang*), рекавши да је Резолуција 1244 правна основа за проналажење решења.²¹ Према Резолуцији СБ 1244, НАТО има пуну одговорност за очување мира и безбедности у покрајини, на шта треба да се позивамо и да то и захтевамо.

Пето, јасно је због чега су САД одредиле трабанте на терену – Арбанасе. Наиме, Вашингтон подржава њихове територијалне аспирације, док их, с друге стране, користи као средство за реализацију зацртаних циљева. Посредством њих, САД врше дестабилизацију политичких прилика у региону, кажњавају локалне политичке елите за евентуалну непослушност (нпр. Николу Груевског) и „прете даљој територијалној фрагментацији у корист великоалбанских претензија”.²² На „албанизацију Балкана” указује и Ана Филимонова (*Анна Филимонова*) када каже да ће албанизација „омогућити НАТО пакту да без препрека и даље појачава своје војно присуство (да размешта војне базе и све врсте наоружања), да контролише транзит енергената и да даље дробни словенски простор на Балкану”.²³ Посматрано мало шире, окупацијом и насилним отимањем Косова и Метохије из територијалне целовитости Србије и припајање Албанији (уз територију западне Македоније), САД би обезбедиле неопходну стратешку позицију за контролу упоришних тачака на јадранској обали, оствариле би стратегијску дубину и продор у срце Балкана и самим тим преузеле контролу над важним, претходно поменутиим, коридорима.²⁴

¹⁹ Нови стандард, „Хаос на КиМ: РОСУ на северу”, *Нови стандард*, 20.9.2021.

²⁰ Спутник, „Обуздајте разуларене радикалне косовске Албанце”, *Спутник*, 14.10.2021.

²¹ РТС, „УН о опасним једностраним акцијама Приштине”, *РТС*, 15.10.2021.

²² Љубиша Деспотовић, *Геополитика Светосавља*, оп. цит., стр. 102.

²³ Ана Игоревна Филимонова, „Албанизација Балкана”, у: *Геополитика постмодерног света*, Геополитика, Београд, 2011, стр. 39.

²⁴ Миломир Степић, *Косово и Метохија: Постмодерни геополитички експеримент*, оп. цит., стр. 16.

Шесто, запоседањем косовскометохијске макротврђаве, Сједињене Државе би обезбедиле стабилну одскочну даску за даљу територијалну трансгресију у више смерова: ка Кавказу, Црноморском басену, Блиском истоку и северној Африци. Директна инфилтрација САД и НАТО реализује се из два смера с циљем стварања интегралног балканског геополитичког и геостратегијског лука, састављеног од база, полигона, упоришта и других инсталација, лако доступних из Јадранског и Егејског басена и Панонске низије.²⁵ Дакле, позиција територије Косова и Метохије у балканском „*Heartland*” – у значајна је за атлантистичке структуре у њиховој намери да „читав Балкан укључе у сферу своје неприкосновене контроле”.²⁶

Турска, као регионална сила, види простор Косова и Метохије као важну карику „зелене трансверзале”²⁷ којом би се повезали Истанбул и Сарајево. С тим у вези, две битне карице ланца који се протеже од Босфора до централне Босне јесу муслимани у Рашкој области и на северу Црне Горе. Преко наведеног простора трасиран је пут који повезује Косово и Метохију са Босном и Херцеговином.²⁸ Ахмет Давутоглу (*Ahmet Davutoğlu*) истакао је два важна краткорочна и дугорочна циља турске спољне политике на Балкану: „јачање Босне и Албаније и формирање међународног правног темеља којим ће се заштити националне мањине у овој области”.²⁹ Дакле, реализација неоосманистичких циљева зависи од успешности пројекта јачања БиХ и Албаније. Надаље, Давутоглу истиче и значај простора КиМ, који „формира централну област између већинске бошњачке осе Босна–Санџак и већинске албанске осе Македонија–Албанија”.³⁰ Уколико се „простор КиМ изгуби, раздвојиће се бошњачка и албанска оса, што представља велики ударац за Турску”.³¹ Турски председник Реџеп Ердоган (*Recep Erdoğan*) више пута је нагласио турске циљеве на Балкану. Једном приликом, током боравка на Косову и Метохији, Ердоган је изјавио: „Косово је Турска”,³² да би у јулу 2021. године најавио да ће се Турска залагати за нова признања независности тзв. Косова.³³ С тим у вези, неопходно је да наша држава буде опрезна, будући да изјаве представника моћних држава, попут Турске, нису неосноване.

Немачка у дужем временском континуитету пројектује балкански простор као важан стратешки коридор продора ка југоистоку (*Drang nach Sudosten*). Она своје интересе остварује кроз економске, привредне, политичке и дипломатске

²⁵ Ибид, стр. 107.

²⁶ Ибид, стр. 68.

²⁷ Видети: Милован Суботић, *Екстремизам под окриљем религије*, Медија центар „Одбрана”, Београд, 2015, стр. 196-197.

²⁸ Душан Пророковић, *Геополитика Србије*, Службени гласник, Београд, 2018, стр. 606.

²⁹ Ахмет Давутоглу, *Стратегијска дубина*, Службени гласник, Београд, стр. 134-135.

³⁰ Ибид, стр. 294.

³¹ Љубиша Деспотовић и Вања Глишин, *Савремени међународни односи и геополитика*, оп. цит., стр. 338.

³² Мирољуб Јевтић, „Косово је Турска, Турска је Косово”, *Политика*, 2013.

³³ Политика, „Ердоган: Радимо на новим признањима Косова”, *Политика*, 19.7.2021.

аспекте, директно или посредством Европске уније. Како сматра Алексис Труд (*Alexis Trud*), „Србија је капиталан елемент ове немачке експанзије; она је постала пион у великој европској стратегијској игри.“³⁴ Осим тога, и за Немачку су „Отранска врата важан излаз у Средоземље“, те се самим тим „Косово и Метохија, са арбанашком демографском већином, уклапа у укупну геополитичку, геостратегијску и геоекономску рачуницу“.³⁵ Такође, „подршком сепаратистичком покрету арбанашке националне мањине релативизује се суверенитет и слаби Србија, традиционална препрека немачком копненом продору на југоисток – Подунављем, Поморављем и Повардарјем, према мореузима, Блиском истоку и извориштима нафте“.³⁶ Јасна је и актуелна реторика Немачке када је у питању статус јужне српске покрајине, као и притисци ЕУ и САД.³⁷

Албанија, односно већина албанских политичара не крију своје намере о стварању Велике Албаније.³⁸ Премијер Албаније Еди Рама (*Edi Rama*) о томе већ годинама говори, често прикривајући своју офанзивност и агресивност реториком о унутарбалканској сарадњи. Рама је у октобру 2021. године изјавио да је циљ његове политичке каријере уједињење Албаније и Косова, истакавши да је „Косово независна држава“.³⁹ Уз подршку САД, тај пројекат је реалан за Албанце и геополитички користан за Вашингтон из више разлога. Прво, Албанци су поуздани савезници на терену и посредством њих могу да дестабилизују и/или контролишу дешавања у региону. Друго, великоалбански пројекат био би препрека руском утицају који се пружа осом североисток–југозапад. Треће, тиме би се контролисао вардарско-моравски вектор и кинеско настојање да трасира свој утицај дуж те осе. Четврто, САД би под контролу ставиле Отранска врата. Пето, вршило би се обуздавање српског фактора и у перспективи његово даље потискивање.

За Србију јужна српска покрајина представља географски, геополитички, геостратегијски, привредни и надасве духовни центар. Као макротврђава, она брани национални и државни опстанак, док као духовна вертикала чува суштински опстанак српског национа у целини. Све то указује на неопходност очувања територијалне целовитости Србије, али и Косова и Метохије. Свака подела⁴⁰ територије и компромиси о којима се неретко у јавности говори, нару-

³⁴ Алексис Труд, *Геополитика Србије*, оп. цит., стр. 142.

³⁵ Миломир Степић, *Косово и Метохија: Постмодерни геополитички експеримент*, оп. цит., стр. 18.

³⁶ Ибид, стр. 18.

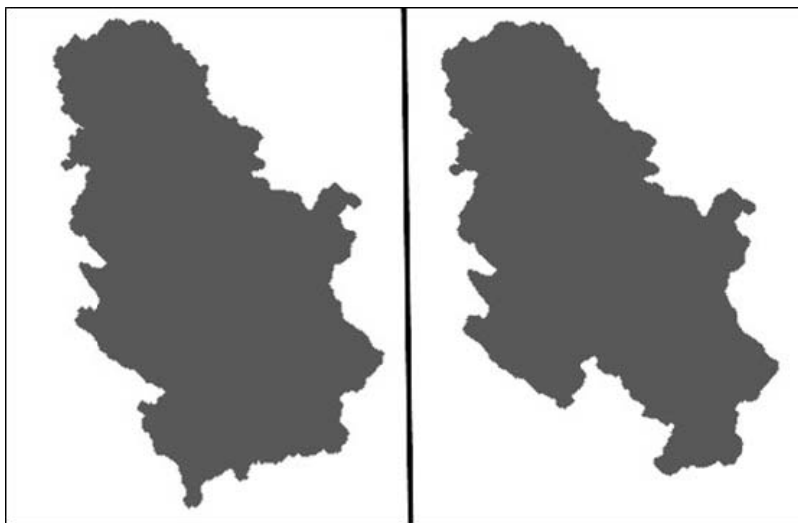
³⁷ Дојче веле, „Крајње је време за договор Косова и Србије“, *Дојче веле*, 17.9.2021.

³⁸ О пројекту „Природне Албаније“ видети: Марина Филиповић и Владимир М. Цветковић, „Пројекат 'Природне Албаније' као претња територијалном интегритету Републике Србије“, *Војно дело*, вол. LXXI, бр. 4, 2019, стр. 114-125.

³⁹ Нова С, „Рама: Албанија да се уједини са Косовом“, *Нова С*, 9.10.2021; Спутник, „Рама: Косово је независна и суверена држава“, *Спутник*, 13.11.2021.

⁴⁰ О подели Косова и Метохије између реалности и заблуде писао је Душан Пророковић у: „Подела Косова и Метохије: реалност или заблуда?“, *Војно дело*, вол. LXXIV, бр. 2, 2022, стр. 55-74.

шили би природно предодређен геополитички и геостратешки потенцијал макротврђаве и учинила би Србију рањивом, посебно Рашки, Расински, Топлички, Јабланички и Пчињски округ [слика 1].

Слика 1 – Карта Републике Србије са и без Косова и Метохије (ур. аутори)

Осим губитка територије, Србија би препуштањем Косова и Метохије изгубила природна и рудна богатства. Препустила би српско становништво вољи арбанашких екстремиста, а будућност културне и верске баштине била би праћена деструкцијом, одузимањем земљишта и фалсификатима. Српска духовна вертикала, заснована на косовском завету, била би трајно урушена, међународни углед Србије нарушен, а сецесионизам би се могао прелити и на друге просторе. Такозвана Република Косово постала би исламистичка држава, „извозник“ тероризма и одскачна даска за цихад ратнике. Стицањем независности убрзо би постала чланица НАТО-а, чиме би се обруч око Србије знатно стегао. Поред тога, попуштање и саглашавање Србије са тзв. независношћу понизило би Русију и Кину, које у СБ УН чувају целовитост Србије, итд.⁴¹ И, на крају, треба указати на став Николаса Спајкмена, једног од најистакнутијих англосаксонских геополитичара: „Основни циљ спољне политике свих држава јесте очување територијалног интегритета и политичке независности”.⁴²

⁴¹ Миломир Степић, „Косово и Метохија: геополитички аспекти брзог решења и замрзнутог конфликта”, *Национални интерес*, вол. 38, бр. 2, 2020, стр. 10-15.

⁴² Nicholas Spykman, *America's Strategy in World Politics*, Harcourt, Brace and Co, New York, 1942, p. 17.

Закључак

Република Србија, њен државни и политички врх, сходно Уставу РС и Резолуцији 1244 СБ УН, у обавези је да чува територијалну целовитост и суверенитет државе. Треба знати да је Резолуција 1244 једини икада донет акт којим се забрањује једно-страна сецесија. Имајући то у виду, Косово и Метохија су у саставу Србије све док се сама Србија не одрекне своје територије. И према новој Стратегији националне безбедности, ми смо се као држава, не само декларативно, већ и суштински, обавезали да очувамо Косово и Метохију у саставу Србије, као и да помогнемо сународнике у суседним државама. Таква обавеза подразумева озбиљно оснаживање свих националних капацитета (војних, безбедносних, економских, културних, медијских и других), како би се на адекватан начин одговорило овом надасве национално важном стратешком опредељењу. Очигледно је да постоје бројни безбедносни, политички и геополитички изазови, па је у том сегменту наше решење – јачање односа са међународним чиниоцима који нам пружају подршку у очувању суверенитета и територијалног интегритета, пре свега са Русијом и Кином. У том смислу, држава Србија мора да инсистира на поштовању међународног права, као и поменуте Резолуције СБ, а то значи да упорно тражи повратак својих безбедносних снага на Косово и Метохију у оквиру повереног мандата и броја који предвиђа Резолуција 1244. Наравно, мале су шансе да се то деси одмах, али Србија мора да инсистира на овој одредби и континуирано тражи њено поштовање. Посебно је важно да се поштују и надлежности КФОР-а у контроли и обуздавању привремених приштинских институција. Иако је јасно да је реч о пристрасном приступу приликом примене важећих докумената, када говоримо о КФОР-у и ЕУЛЕКС-у, морамо се чврсто држати слова међународних докумената, а поготово оних који нама иду у прилог. Политика сталног инсистирања на њиховом поштовању од стране тзв. међународне заједнице једном ће уродити плодом, а док се то не деси стално морамо обавештавати међународне субјекте и јавност када, где и у ком делу се крше и не спроводе међународни документи и резолуције. Био би то много ефикаснији метод од сталног „мољакања, извињавања или кукања” над својом судбином, односно извињавања и дефанзивног правдања како арбанашка страна континуирано крши или не спроводи договорено и потписано. У будућности би требало преваходно вршити притисак на међународне институције које су задужене за контролисање и спровођење међународних докумената везаних за Косово и Метохију. Међународна заједница је та која мора да натера арбанашку страну на поштовање преузетих обавеза, а ако то не чини – јасно и континуирано инсистирати на томе.

Треба узети у обзир и тренд повлачења признања тзв. косовске независности и у складу с тим повлачити дипломатске потезе. Свако ужурбано решавање косовског питања, уступци и компромиси, ишли би искључиво на штету Србије. Тренутна позиција означена као „замрзнути конфликт” представља повољније полазиште за деловање Србије у будућности, јер међународни догађаји (нпр. у Украјини) указују на промене међународног поретка моћи, који се убрзано креће у правцу градње мултиполаризма, што су за нашу земљу повољније околности. То су промене које се не могу зауставити без великог светског конфликта и

баш зато треба да инсистирамо на тзв. куповини времена и чекању повољнијих околности за преговарање или коначно решење када бисмо инсистирали на потпуној територијалној и државној интеграцији Косова и Метохије.

Као што се могло видети да је окупација Косова и Метохије одраз униполарног хегемонизма САД, тако последњих година питање јужне српске покрајине приказује једну мало другачију слику у међународном поретку, поготово у СБ УН, где се Русија и Кина супротстављају атлантистичкој намери да истргне косовско-метохијски део из територијалне целовитости Србије, и у тренду су повлачења признања тзв. косовске независности. Нема сумње да ће овај маневарски простор и у наредном периоду бити геополитички осетљив, те је неопходно да уважимо све геополитичке чињенице и да анализирамо, како унутрашњополитичка дешавања, тако и дешавања у међународном и регионалном окружењу. Ипак, једно је сигурно, због свега наведеног и аргументованог, време ради за нас, ма колико то на први поглед изгледало контрадикторно, јер ћемо бити у повољнијој позицији за преговоре или чак наметнуто или изнуђено војно решавање косовско-метохијског проблема.

Литература

[1] Алими, Серж, Видал, Доминик, Малер, Анри, Рејмон, Матјас, *Како се фабрикује јавно мњење: медији и „праведни ратови“*, Факултет за медије и комуникацију, Београд, 2020.

[2] Батаковић, Душан, *Косово и Метохија у српско-арбанашким односима*, Чигоја штампа, Београд, 2006.

[3] Глишин, Вања, *Балканска геополитичка парадигма*, Каирос, Сремски Карловци, 2019.

[4] Глишин, Вања, Српски народ под империјалном пресом – положај у геополитичком чвору, *Напредак*, вол. 2, бр. 2, 2020, стр. 47-64.

[5] Глишин, Вања, „Импликације атлантистичких геополитичких доктрина на блиско-источну кризу-случај Ирана“, *Култура полиса*, вол. XVII, бр. 42, 2020, стр. 157-172.

[6] Галовић, Милан, „Гурке поново на Космету“, *Политика*, 9. октобар 2021.

[7] Давутоглу, Ахмет, *Стратегијска дубина*, Службени гласник, Београд, 2014.

[8] Деспотовић, Љубиша, *Геополитика деструкције*, Каирос, Сремски Карловци, 2015.

[9] Деспотовић, Љубиша, Гајић Александар, „Перспективе модерне државе у поствестфалском поретку“, *Култура полиса*, вол. XIV, бр. 32, 2017, стр. 293-307.

[10] Деспотовић, Љубиша, *Геополитика Светосавља: српско национално питање у историјском распону од крштене до природне Србије*, Каирос, Сремски Карловци, 2019.

[11] Деспотовић, Љубиша, Глишин Вања, „Геополитички интереси и политички концепти формирања двеју Југославија и разлози њиховог државног разбијања“, *Лесковачки зборник*, вол. LXI, бр. 1, 2021, стр. 439-455.

[12] Деспотовић, Љубиша, Глишин, Вања, „Геополитичка позиција Руске Федерације на постсовјетском простору“, у: Драган Петровић (ур.) *Конфликтне зоне на постсовјетском простору и регионална безбедност*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2021, стр. 127.

[13] Деспотовић, Љубиша, Глишин, Вања, „Геополитички идентитет Републике Србије и Стратегија националне безбедности”, *Политика националне безбедности*, вол. 20, бр. 1, 2021, стр. 117-139.

[14] Деспотовић, Љубиша, Глишин, Вања, *Савремени међународни односи и геополитика*, Каирос, Сремски Карловци, 2021.

[15] Деспотовић, Љубиша, *Српска геополитичка парадигма*, Каирос, Сремски Карловци, 2012.

[16] Дојче веле, „Крајње је време за договор Косова и Србије”, *Дојче веле*, 17. септембар 2021. <https://www.dw.com/sr/krajnje-je-vreme-za-dogovor-kosova-i-srbije/a-59212930>, 10/11/2021.

[17] Игоровна Филимонова, Ана, „Албанизација Балкана”, у: *Геополитика пост-модерног света*, Геополитика, Београд, 2011.

[18] Молнар, Томас, *Американологија*, СКЦ, Београд, 1996.

[19] Нови стандард, „Хаос на КиМ: РОСУ на северу, почело одузимање таблица, бачен сузавац на Србе”, *Нови стандард*, 20. септембар 2021. <https://standard.rs/2021/09/20/haos-na-kim-rosu-na-severu-pocelo-oduzimanje-tablica-bacen-suzavac-na-srbe/>, 10/11/2021.

[20] Ничић, Будимир, „Весли Кларк: Желим да видим како се Косово развија”, *Глас Америке*, 7. јул 2021. <https://www.glasamerike.net/a/kosovo-vesli-klark-poseta/5956961.html>, 10/11/2021.

[21] Нешић, Милан, „Весли Кларк: Милошевић сукоб на Косову учинио неизбежним”, *Глас Америке*, 9. јун 2021. <https://www.glasamerike.net/a/kosovo-vesli-klark-poseta/5956961.html>, 10/11/2021.

[22] Н1, „Вучић: Нема места паници иако се повећава притисак ЕУ и САД у вези са Косовом”, *Н1*, 31. мај 2021. <https://rs.n1info.com/vesti/vucic-nema-mesta-panici-ia-ko-se-povecava-pritisak-eu-i-sad-u-vezi-sa-kosovom/>, 10/11/2021.

[23] Нова С, „Еди Рама: циљ моје каријере је тежња да се Албанија уједини са Косовом”, *Нова С*, 9. октобар 2021. <https://nova.rs/vesti/politika/edi-rama-cilj-moje-karijere-je-teznja-da-se-albanija-ujedini-sa-kosovom/>, 8/11/2021.

[24] Јевтић, Мирољуб, „Косово је Турска, Турска је Косово”, *Политика*, 2013. <https://www.politika.rs/scc/clanak/275125/>, 9/11/2021.

[25] Пророковић, Душан, *Геополитика Србије: положај и перспективе на почетку 21. века*, Службени гласник, Београд, 2018.

[26] Пророковић, Душан, „Подела Косова и Метохије: реалност или заблуда?”, *Војно дело*, вол. LXXIV, бр. 2, 2022, стр. 55-74.

[27] Политика, „Британска амбасада подржала полицијску акцију Приштине”, *Политика*, 14. октобар 2021. <https://www.politika.rs/sr/clanak/489719/Britanska-ambasada-podrzala-policijsku-akciju-Pristine>, 10/11/2021.

[28] Политика, „Ердоган: Радимо на новим признањима Косова”, *Политика*, 19. јул 2021. <https://www.politika.rs/scc/clanak/483791/Erdogan-Radimo-na-novim-priznanjima-Kosova>, 10/11/2021.

[29] РТС, „УН о опасним једностраним акцијама Приштине, расправа о будућности УНМИК-а”, РТС, 15. октобар 2021.

<https://www.rts.rs/page/stories/ci/story/1/politika/4552352/savet-bezbednosti-un-sednicka-kim.html>, 10/11/2021.

[30] Савет безбедности Уједињених нација, „Резолуција СБ УН 1244” 10. јун 1999. <https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/19944>, 10/11/2021.

[31] Стратегија националне безбедности Републике Србија: 94/2019-13. 2019. <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/strategija/2019/94/2>, 12/11/2021.

[32] Степић, Миломир „Косово и Метохија: геополитички аспекти брзог решења и замрзнутог конфликта”, *Национални интерес*, вол. 38, бр. 2, 2020, стр. 7-30.

[33] Степић, Миломир, *Косово и Метохија: Постмодерни геополитички експеримент*, Институт за политичке студије, Београд, 2012.

[34] Степић, Миломир, *Српски геополитички образац*, Catena Mundi, Београд, 2019.

[35] Степић, Миломир, *Српско питање – геополитичко питање*, Јантра група, Београд, 2004.

[36] Суботић, Милован, *Екстремизам под окриљем религије*, Медија центар „Одбрана”, Београд, 2015.

[37] Спутник, „Русија поручила НАТО-у: Обуздајте разуларене радикалне косовске Албанце”, *Спутник*, 14.10.2021. <https://rs.sputniknews.com/20211014/rusija-nato-u-obuzdajte-raspojasale-radikalne-kosovske-albance-1130673899.html>, 9/11/2021.

[38] Спутник, „Рама: Косово је независна и суверена држава, Србија треба да га призна”, *Спутник*, 13. новембар 2021. <https://rs.sputniknews.com/20211113/rama-kosovo-je-nezavisna-i-suverena-drzava-srbija-treba-da-ga-prizna-1131548819.html?modal=feedback>, 14/11/2021.

[39] Труд, Алексис, *Геополитика Србије*, Службени гласник, Београд, 2007.

[40] Устав Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 98/06.

[41] Филиповић Марина, Цветковић М. Владимир, „Пројекат „Природне Алба-није” као претња територијалном интегритету Републике Србије”, *Војно дело*, вол. LXXI, бр. 4, 2019, стр. 114-125.

[42] Цвијић, Јован, *Балканско полуострво и јужнословенске земље*, Државна штампарија Краљевине СХС, Београд, 1922.

[43] Spykman, Nicholas, *American's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power*, Harcourt, Brace and Co, New York, 1942.

[44] Woodward, L. Susan, *Balkan Tragedy: Chaos and Dissolution after the Cold War*, Brookings Institution, Washington, 1995.

Резиме

Услед испреплетених и паралелних интереса великих сила на Косову и Метохији креиран је својеврсни геополитички чвор, као поље агресивног геополитичког наступања ванбалканских и балканских суседних политичких факто-

ра, што се одражава на актуелне догађаје, чинећи их политички и безбедносно комплексним. Након 2008. године долази до једнострано признате тзв. независности Косова, чиме је настављен процес унутрашње транзиције и територијалне фрагментације Србије, што се и у актуелном геополитичком и безбедносном контексту јасно маркира као изазов и претња. Стога су аутори настојали да прикажу и објасне значај јужне српске покрајине, најпре указујући на њен географски и геополитички значај као централне области на Балканском полуострву, што је чини веома значајном за контролу саобраћајних, привредних, комуникацијских, стратегијских и других коридора. Затим у другом делу рада представљена је геополитичка анализа актуелних догађаја на југу Србије и последице по унутрашње политичко устројство и међународни положај земље. Осим тога, анализирани су безбедносни аспекти косовско-метохијског чвора, с фокусом на националну безбедност и безбедносне проблеме изазване насилним изумимањем српске територије и самопроглашењем тзв. независности Косова, ради изналагањења одрживих решења за безбедносну ситуацију на југу Србије.

Закључак је да су Република Србија, њен државни и политички врх, сходно Уставу РС и Резолуцији 1244 СБ УН, у обавези да чувају територијалну целовитост и суверенитет државе. Треба знати да је Резолуција 1244 једини икада донет акт којим се забрањује једнострана сецесија. Имајући то у виду, Косово и Метохија су у саставу Србије све док се сама Србија не одрекне своје територије. И према новој Стратегији националне безбедности, ми смо се као држава, не само декларативно, већ и суштински, обавезали да очувамо Косово и Метохију у саставу Србије, као и да помогнемо сународнике у суседним државама. Таква обавеза подразумева озбиљно оснаживање свих националних капацитета (војних, безбедносних, економских, културних, медијских и других), како би се на адекватан начин одговорило овом надасве национално важном стратешком опредељењу. Очигледно је да постоје бројни безбедносни, политички и геополитички изазови, па је у том сегменту наше решење – јачање односа са међународним чиниоцима који нам пружају подршку у очувању суверенитета и територијалног интегритета, пре свега са Русијом и Кином. У том смислу, држава Србија мора да инсистира на поштовању међународног права, као и поменуте Резолуције СБ, а то значи да упорно тражи повратак својих безбедносних снага на Косово и Метохију у оквиру повереног мандата и броја који предвиђа Резолуција 1244.

Кључне речи: *Косово и Метохија, Србија, геополитика, безбедност, национална безбедност, политичко насиље*

© 2022 Аутори. Објавило *Војно дело* (<http://www.vojnodelo.mod.gov.rs>). Ово је чланак отвореног приступа и дистрибуира се у складу са лиценцом Creative Commons (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/rs/>).

THE GEOPOLITICAL AND SECURITY ASPECTS OF THE KOSOVO-METOHİJA KNOT

Vanja Glišin*
Ljubiša Despotović**

Достављен: 09. 02. 2022.

Језик рада: Енглески

Кориговано: 18. 04, 14. 05. и 26. 07. 2022.

Тип рада: Прегледни рад

Прихваћен: 22. 08. 2022.

DOI број: 10.5937/vojdelo2203003G

Due to the intertwined and parallel interests of the great powers in Kosovo and Metohija, a kind of geopolitical knot has been created, as a field of aggressive geopolitical actions by non-Balkan and Balkan neighbouring political factors, which is reflected in current events, making them politically and security complex. After 2008, we have witnessed the unilaterally recognized so-called independence of Kosovo, which continued the process of internal transition and territorial fragmentation of Serbia that is clearly marked as a challenge and threat even in the current geopolitical and security context. Therefore, the paper has tried to show and explain the importance of the southern Serbian province, first of all emphasizing its geographical and geopolitical importance as a central area on the Balkan Peninsula, which makes it very important for the control of traffic, economic, communication, strategic and other corridors. The second part of the paper presents a geopolitical analysis of the current events in the south of Serbia and the consequences for the country's internal political structure and international position. In addition, the security aspects of the Kosovo-Metohija knot have been analysed, with a focus on national security and security problems caused by the violent exclusion of the Serbian territory and the self-proclamation of the so-called independence of Kosovo, in order to find sustainable solutions for the security situation in the south of Serbia.

Key words: Kosovo and Metohija, Serbia, geopolitics, security, National security, political violence

* Institute for Political Studies, Belgrade, Republic of Serbia, vanja.glisin@ips.ac.rs

** Institute for Political Studies, Belgrade, Republic of Serbia

Introduction

Serbia is a continental country that occupies the central part of the Balkan Peninsula with its territory of 88,361 km². In the administrative and territorial sense, Serbia has two autonomous provinces - Vojvodina and Kosovo and Metohija. According to the Constitution of the Republic of Serbia, the Autonomous Province of Kosovo and Metohija is an integral part of the Republic of Serbia, and therefore all state bodies are obliged to represent and protect the state interests in the southern Serbian province.¹ With the new National Security Strategy, Serbia has committed itself to protect national interests, territorial integrity and the Serbian nation as a whole, highlighting Resolution 1244 of the UN Security Council.²

The Serbian Province of Kosovo and Metohija represents the macro fortress of the Balkans, the central area of the peninsula and a kind of *intermarium*, thus being very important for the control of traffic, economic, communication, strategic and other corridors. The main peninsular transversals, mostly directed by river valleys, define the central role of Kosovo and Metohija. It is the macro fortress of the Balkans as a natural entity bounded by mountain ranges resembling natural ramparts (Šar Mountains, Koritnik, Paštrik, Kopaonik) in whose centre there are two basins rich in ores (gold, silver, lead, zinc, iron, lignite) and natural resources (drinking water and arable land). The entry into the area of the macro fortress is limited and possible only through several passes (e.g. Merdare and Morina) and gorges (e.g. Kačanik and Ibar), while the interior of the fortress is passable. Apart from the fact that Kosovo and Metohija is the geopolitical heart of Serbia, it is also the spiritual heart, which in the centuries-old history of Serbs used to be "the state and religious centre, the focal point of culture and the origin of its historical traditions (...). It symbolises the foundations that during the centuries of slavery preserved and in the era of gradual liberation from domination established the modern national and state identity."³ On the other hand, viewing the efforts of the United States to create a geostrategic arc in the Balkans by expanding NATO, establishing bases (Bondsteel) and logistics stations, as well as supporting guards in the field (especially Albanians), it can be noted that the key point for creating such an arc is precisely Kosovo and Metohija.⁴

¹ Constitution of the Republic of Serbia, "Official Gazette of RS", No. 98/06.

² National Security Strategy of RS: 94/2019-13.

³ Dušan Bataković, *Kosovo i Metohija u srpsko-arbanaškim odnosima*, Čigoja štampa, Beograd, 2006, p. 5.

⁴ Ljubiša Despotović i Vanja Glišin, "Geopolitički identitet Republike Srbije i Strategija nacionalne bezbednosti", *Politika nacionalne bezbednosti*, Vol. 20, No. 1, 2021, p. 24.

The Kosovo-Metohija knot – the geopolitical and security aspects

Analysing the geopolitical position of Serbia and the Serbian nation, as well as parts of the territory such as Kosovo and Metohija, it can be concluded that in the historical range of several centuries, this area is characterized by the following geopolitical features: contact, bordering, knotty and fragmentation. Firstly, contact is a consequence of the intersection of two religions (Christianity and Islam) and three civilizational and cultural circles (Western, Orthodox and Islamic civilization) in the Balkans. It is precisely for this reason that the Serbian territory throughout history has been coded as a zone through which “the main axis of transgression and regression processes of civilizational collisions” extends.⁵ In our opinion, contact and bordering are the features that for centuries have drawn political and administrative boundaries in the Balkans, as well as more far-reaching discursive and civilizational boundaries, which “violate the territorial, cultural and civilizational integrity of the Serbian nation, making it vulnerable and easy prey for the territorial aspirations of aggressive neighbours, fraud, persecution, seizure of religious and cultural heritage, etc.”⁶ The example of Kosovo and Metohija clearly shows how discursive and civilizational boundaries are established, and if we do not follow and protect national interests, there will be far-reaching consequences for the Serbian nation as a whole. Secondly, knotty as a geopolitical feature has arisen due to the intertwined and parallel interests of regional and global powers, which project the territory of Serbia and Serbian countries as geopolitically important. The Germanic factor projects the direction of movement northwest–southeast, across the Balkans towards the Near and Middle East. The Islamic factor follows the direction southeast–northwest, towards Europe. Russia is trying to coordinate in the direction northeast–southwest, towards the Mediterranean and warm seas.⁷ The United States coordinates in southwest-northeast direction and tries to control other directions, especially those that extend from the circle of allied states. China appears as a new factor following east-west direction, which further complicates Serbia’s geopolitical position (China+17 Initiative).⁸ Apart from the fact that each of the countries has its interests in the wider area of the Balkans, their interests also intersect in the area of Kosovo and Metohija - diplomatically, economically and strategically. In this context, we notice that the violent occupation of the southern Serbian province is the result of the

⁵ Ljubiša Despotović, *Srpska geopolitička paradigma*, Kairos, Sr. Karlovci, 2012, p. 143.

⁶ Vanja Glišin, “Srpski narod pod imperijalnom presom – položaj u geopolitičkom čvoru”, *Napredak*, Vol. 2, No. 2, 2020, pp. 60-61.

⁷ See more about Russia in: Ljubiša Despotović i Vanja Glišin, “Geopolitička pozicija Ruske Federacije na postsovjetskom prostoru”, in: Dragan Petrović (ed.), *Konfliktne zone na postsovjetskom prostoru i regionalna bezbednost*, IMPP, Beograd, 2021, p. 127.

⁸ See more in: Ljubiša Despotović i Vanja Glišin, *Savremeni međunarodni odnosi i geopolitika*, Kairos, Sr. Karlovci, 2021, pp. 313-341, 353-375.

unipolar hegemony of the United States, which, after the Cold War and the occurrence of a geopolitical vacuum in contact zones such as the Balkans, has unequivocally worked on strengthening its global position. Therefore, due to its contact, the Balkans have not been “spared from major political, military and territorial changes, which has radicalised the Balkanization process typical of it”.⁹ The mentioned process is characterized by territorial and political disagreements and conflicts, ethnic fragmentation and spatial mixing, religious and national exclusivity, etc. In addition, Serbia and the Serbian countries face the globalist concept of geopolitics of destruction, which is an “ideological and political concept (globalism, globalization, new world order) of the subordination of the world to the interests of the US and the Atlanticist geopolitical paradigm, conducted through processes of partial or complete devastation of state, national, identity, institutional, economic, cultural, educational, military, religious-confessional and territorial capacities of the nations that are marked as the target of their destructive action”¹⁰. The independence of Kosovo is an Atlanticist project, developed in the context of the geopolitics of the destruction of Serbia. In this regard, “geopolitical pretensions and territorial aspirations of global, regional and local actors in the Serbian geopolitical position predetermine fragmentation as a feature that will be used as a factor of new destabilization” of this area.¹¹ It is about the possible activation of other potential geopolitical hotspots in Serbia, such as Vojvodina, Raška and Bujanovac-Preševo, or out of it, and is related to the position of Serbs in Macedonia, Albania, Montenegro, Bosnia and Herzegovina and Croatia.¹²

Therefore, the Kosovo-Metohija geopolitical knot in historical continuity is a place of opposing vectors of different geopolitical interests of global, regional and local factors.

The United States, as a global power, has projected this area as a zone of interest for several reasons.

Firstly, the triumph in the Cold War and the assumption of a leading role in the newly emerging unipolar system has enabled the US to position itself undisturbed in key zones on the Eurasian continent, especially in the Rimland zone (*Rimland, Nicholas Spykman*), and in this way further suppress Russia, which was in the phase of complete withdrawal towards the heart of the continent. By occupying the Balkans, Washington has gained control over a great part of Rimland, enabled a springboard to the Near and Middle East and assumed primacy in the zones of the former Soviet domination. With the accession of Montenegro to NATO in 2017, and then North Macedonia in 2020, the Serbian position has become much more difficult and isolated. In addition, constant pressure is exerted on Serbia in the most sensitive points, which

⁹ Ljubiša Despotović i Vanja Glišin, “Geopolitički identitet Republike Srbije i Strategija nacionalne bezbednosti”, gen. quote, p. 25.

¹⁰ Ljubiša Despotović, *Geopolitika destrukcije*, Kairos, Sr. Karlovci, 2015, p. 65.

¹¹ Ljubiša Despotović, *Geopolitika Svetosavlja: srpsko nacionalno pitanje u istorijskom rasponu od krštene do prirodne Srbije*, Kairos, Sremski Karlovci, 2019, p. 90.

¹² See more: Vanja Glišin, *Balkanska geopolitička paradigma*, Kairos, Sr. Karlovci, 2019, p. 127.

exhausts the Serbian capacities, and thus narrows the manoeuvrability of the great powers in this area. This has confirmed the US dominance in relation to the main opponent - Russia, and created one in a series of excuses for the existence of NATO.

Secondly, in the global projection of the establishment of the new world order, Serbia as a semi-peripheral area is not a fully globalised zone, so it should be brought under the influence of the West by imposing the US internationalism, with the intention of concealing real economic, political, military and ideological interests.¹³ Globalization as a process leads to “the establishment of a post-sovereign era in which states will be subordinated to the global centre of power”.¹⁴ States that oppose the establishment of the new world order and the centre of global power are declared failed or weak states, that is, rebel states¹⁵ and are exposed to a long-term and open policy inspired by the concept of geopolitics of destruction.¹⁶ The independence of Kosovo is a postmodern geopolitical experiment of Atlanticism and an indicator that under the guise of the rhetoric about the European integration, the global village, democratisation and modernisation of developing countries, the real interests of the global centre of power are actually being implemented and accomplished. The real danger is the reduction of our country to the level of a “disorganised country”, which is the ultimate outcome of the “civilizational, identity and geopolitical conversion” that is carried out by the national elite in the mentioned models with the wholehearted support of the West.¹⁷

Thirdly, the geostrategic, geoeconomic and traffic potential of the Kosovo and Metohija's part of Serbia has been pointed out, which is very important for the control of the wider Balkan area. Therefore, the US has not stopped interfering in the internal political processes in the country, trying to put the mentioned potential under its control. Even before the beginning of the aggression against FR Yugoslavia, Madeleine Albright made it clear that the US would interfere in the internal politics of Serbia, and that NATO would manage the situation in Kosovo as it did in Bosnia.¹⁸ After the expulsion of Serbs from Kosovo and Metohija and the confiscation of their property, and then with the end of the 1999 war, Albanians, with the wholehearted support of the US, got the opportunity to terrorise the Serbian population that remained living in the Province, as evidenced by the pogrom on March 17, 2004, the declaration of the independence of Kosovo in 2008 and the decades-long destruction of the Serbian cultural and religious

¹³ Tomas Molnar, *Amerikanologija*, SKC, Beograd, 1996.

¹⁴ Vanja Glišin, “Implikacije atlantističkih geopolitičkih doktrina na bliskoistočnu krizu - slučaj Irana”, *Kultura polisa*, Vol. 17, No. 42, 2020, p. 160.

¹⁵ Ljubiša Despotović i Aleksandar Gajić, “Perspektive moderne države u postvestfalskom poretku”, *Kultura polisa*, Vol. 14, No. 32, 2017, pp. 293-307.

¹⁶ Ljubiša Despotović, *Geopolitika destrukcije*, gen. quote, p. 65.

¹⁷ Ljubiša Despotović, *Geopolitika Svetosavlja*, gen. quote, p. 421.

¹⁸ Aleksis Trud, *Geopolitika Srbije*, Službeni glasnik, Beograd, 2007, p. 145; Serž Alimi i dr, *Kako se fabrikuje javno mnjenje: mediji i “pravedni ratovi”*, FMK, Beograd, 2020, pp. 26-27.

heritage. There are many examples of pressure and violence against Serbs in 2021 alone, starting with cases where victims were individuals, and ending with those when, due to the adopted measures, victims were all Serbs in Kosovo and Metohija. The examples of terrorising the Serbian nation from September and October 2021 speak louder than words.¹⁹

Fourthly, the stereotypical presentation of Serbs as “little Russians” in the Balkans and the development of such a media discourse on a global scale can actually lead to the idea that the US, through Serbia, by seizing Kosovo and Metohija, is symbolically dealing with Russia, which since 2007 has used the right of veto in the UN SC in order to prevent many processes contrary to the Serbian interests (mainly the Ahtisaari Plan). For years, Russia has had a firm position when it comes to the status of KiM, which Serbia should follow in order to preserve national interests. During the last incident in the northern part of Mitrovica, while the British supported the Kosovo Police, Russia demanded that the “Mission in Kosovo fulfills its mandate in accordance with the UN SC Resolution 1244 and to restrain the rampant radical Kosovar Albanians”.²⁰ The Chinese diplomat Geng Shuang made a similar statement at the UN SC session, saying that Resolution 1244 is the legal basis for finding a solution.²¹ According to SC Resolution 1244, NATO has full responsibility for preserving peace and security in the Province, which we should call for and demand.

Fifthly, it is clear why the US has assigned guards to the field - Albanians. Namely, Washington supports their territorial aspirations, while, on the other hand, it uses them as a means to accomplish the set goals. Through them, the US destabilises the political situation in the region, punishes local political elites for possible disobedience (e.g. Nikola Gruevski) and “threatens further territorial fragmentation in favour of Great Albanian pretensions”.²² Anna Filimonova also points to the “Albanization of the Balkans” when she says that the Albanization “will enable the NATO pact to continue to increase its military presence without obstacles (to deploy military bases and all kinds of weapons), to control the transit of energy sources and to further destroy Slavic space in the Balkans”.²³ Viewed more broadly, by occupying and violently seizing Kosovo and Metohija from the territorial integrity of Serbia and annexing it to Albania (along with the territory of western Macedonia), the US would ensure the necessary strategic position for controlling strongholds on the Adriatic coast, achieve strategic depth and penetration into the heart of the Balkans and thus took control of the important, previously mentioned, corridors.²⁴

¹⁹ Novi standard, “Haos na KiM: ROSU na severu”, *Novi standard*, 20.9.2021.

²⁰ Sputnik, “Obuzdajte razularene radikalne kosovske Albance”, *Sputnik*, 14.10.2021.

²¹ RTS, “UN o opasnim jednostranim akcijama Prištine”, *RTS*, 15.10.2021.

²² Ljubiša Despotović, *Geopolitika Svetosavlja*, gen. quote, p. 102.

²³ Ana Igorovna Filimonova, “Albanizacija Balkana”, in: *Geopolitika postmodernog sveta*, Geopolitika, Beograd, 2011, p. 39.

²⁴ Milimir Stepić, *Kosovo i Metohija: Postmoderni geopolitički eksperiment*, gen. quote, p. 16.

Sixthly, by occupying the macro fortress of Kosovo and Metohija, the United States would provide a stable springboard for further territorial transgression in several directions: towards the Caucasus, the Black Sea basin, the Middle East and North Africa. The direct infiltration of the US and NATO is carried out from two directions with the aim of creating an integral Balkan geopolitical and geostrategic arc, consisting of bases, training grounds, strongholds and other installations, easily accessible from the Adriatic and Aegean basin and the Pannonian Plain.²⁵ Therefore, the position of the territory of Kosovo and Metohija in the Balkan "Heartland" is significant for the Atlanticist structures in their intention to "include the entire Balkans in the sphere of their indisputable control".²⁶

Turkey, as a regional power, views the area of Kosovo and Metohija as an important link of the "green transversal"²⁷ that would connect Istanbul and Sarajevo. In this regard, two important links in the chain that stretches from the Bosphorus to central Bosnia are the Muslims in the Raška region and in the north of Montenegro. The road that connects Kosovo and Metohija with Bosnia and Herzegovina has been laid across the mentioned area.²⁸ Ahmet Davutoğlu has emphasized two important short-term and long-term goals of the Turkish foreign policy in the Balkans: "strengthening Bosnia and Albania and forming an international legal foundation that will protect national minorities in this area".²⁹ Therefore, the accomplishment of neo-Ottoman goals depends on the success of the project of strengthening BiH and Albania. Furthermore, Davutoğlu emphasizes the importance of the territory of KiM, which "forms the central area between the majority Bosniak axis Bosnia-Sandžak and the majority Albanian axis Macedonia-Albania".³⁰ If "the territory of KiM is lost, the Bosniak and Albanian axis will be separated, which is a great strike for Turkey".³¹ The Turkish President Recep Erdoğan has repeatedly emphasized the Turkish goals in the Balkans. On an occasion, during his visit to Kosovo and Metohija, Erdoğan said: "Kosovo is Turkey",³² in order to announce in July 2021 that Turkey will advocate for new recognition of the independence of the so-called Kosovo.³³ In this regard, it is necessary for our country to be careful, since the statements of representatives of powerful countries, such as Turkey, are not unfounded.

For a long time, Germany has projected the Balkan area as an important strategic corridor of penetration to southeast (*Drang nach Sudosten*). It fulfills its interests through economic, political and diplomatic aspects, directly or through the

²⁵ Ibid, p. 107.

²⁶ Ibid, p. 68.

²⁷ See: Milovan Subotić, *Ekstremizam pod okriljem religije*, Medija centar "Odbrana", Beograd, 2015, pp. 196-197.

²⁸ Dušan Proroković, *Geopolitika Srbije*, Službeni glasnik, Beograd, 2018, p. 606.

²⁹ Ahmet Davutoğlu, *Strategijska dubina*, Službeni glasnik, Beograd, pp. 134-135.

³⁰ Ibid, p. 294.

³¹ Ljubiša Despotović i Vanja Glišin, *Savremeni međunarodni odnosi i geopolitika*, gen. quote, p. 338.

³² Miroљub Jevtić, "Kosovo je Turska, Turska je Kosovo", *Politika*, 2013.

³³ Politika, "Erdoğan: Radimo na novim priznanjima Kosova", *Politika*, 19.7.2021.

European Union. According to Alexis Trud, "Serbia is a capital element of this German expansion; it has become a pawn in the grand European strategic game."³⁴ In addition, "the Autrans door is an important exit to the Mediterranean" for Germany, and therefore "Kosovo and Metohija, with the Albanian demographic majority, fits into the overall geopolitical, geostrategic and geoeconomic calculation"³⁵. Furthermore, "the support to the separatist movement of the Albanian national minority relativizes the sovereignty and weakens Serbia, a traditional obstacle to the German land penetration to southeast - the Danube, Pomoravlje and Povardarje, towards the straits, the Middle East and oil sources".³⁶ The German current rhetoric is also clear when it comes to the status of the southern Serbian province, as well as the EU and US pressure.³⁷

Albania, that is, the majority of Albanian politicians, do not hide their intentions regarding the establishment of Greater Albania.³⁸ The Albanian Prime Minister Edi Rama has been talking about it for years, often hiding his offensiveness and aggressiveness with the rhetoric about intra-Balkan cooperation. In October 2021, Rama said that the goal of his political career is the unification of Albania and Kosovo, emphasizing that "Kosovo is an independent state".³⁹ With the support of the US, this project is realistic for Albanians and geopolitically useful for Washington for several reasons. Firstly, Albanians are reliable allies on the ground and through them it can destabilize and/or control events in the region. Secondly, the Greater Albania project would be an obstacle to the Russian influence extending along the northeast-southwest axis. Thirdly, this would control the Vardar-Morava vector and the Chinese effort to exert its influence along that axis. Fourthly, the US would put the Autrans door under its control. Fifthly, the Serbian factor would be contained and in the future further suppressed.

For Serbia, the southern Serbian province represents a geographical, geopolitical, geostrategic, economic and above all spiritual centre. As the macro fortress, it defends national and state survival, while as a spiritual vertical it preserves the essential survival of the Serbian nation as a whole. All of this points to the necessity of preserving the territorial integrity of Serbia, and also of Kosovo and Metohija. Any division⁴⁰ of territory and compromises, which are often discussed in

³⁴ Aleksis Trud, *Geopolitika Srbije*, gen. quote, p. 142.

³⁵ Milomir Stepčić, *Kosovo i Metohija: Postmoderni geopolitički eksperiment*, gen. quote, p. 18.

³⁶ *Ibid*, p. 18.

³⁷ Dojče vele, "Krajnje je vreme za dogovor Kosova i Srbije", *Dojče vele*, 17.9.2021.

³⁸ About the "Natural Albania" project, see: Marina Filipović i Vladimir M. Cvetković, "Projekat 'Prirodne Albanije' kao pretnja teritorijalnom integritetu Republike Srbije", *Vojno delo*, Vol. LXXI, No. 4, 2019, pp. 114-125.

³⁹ Nova S, "Rama: Albanija da se ujedini sa Kosovom", *Nova S*, 9.10.2021; Sputnik, "Rama: Kosovo je nezavisna i suverena država", *Sputnik*, 13.11.2021.

⁴⁰ Dušan Proroković wrote about the division of Kosovo and Metohija between reality and delusion in: "Podela Kosova i Metohije: realnost ili zabluda?", *Vojno delo*, Vol. LXXIV, No. 2, 2022, pp. 55-74.

public, would violate the naturally predetermined geopolitical and geostrategic potential of the macro fortress and would make Serbia vulnerable, especially the districts of Raška, Rasina, Toplica, Jablanica and Pčinja [Figure 1].

Figure 1 – Map of the Republic of Serbia with and without Kosovo and Metohija
(edited by the authors)

In addition to the loss of territory, Serbia would lose its natural and mineral resources by giving up Kosovo and Metohija. It would leave the Serbian population to the will of the Albanian extremists, and the future of cultural and religious heritage would be accompanied by destruction, confiscation of land and counterfeiting. The Serbian spiritual vertical, based on the Kosovo covenant, would be permanently destroyed, the Serbian international reputation would be damaged, and secessionism could spread to other areas, as well. The so-called Republic of Kosovo would become an Islamist state, an “exporter” of terrorism and a springboard for jihad warriors. By gaining independence, it would soon become a member of NATO, which would greatly tighten the circle around Serbia. In addition, the concession and reconciliation of Serbia with the so-called independence would humiliate Russia and China, which protect the integrity of Serbia in the UN SC, etc.⁴¹ And, finally, we should point out the view of Nicholas Spykman, one of the most prominent Anglo-Saxon geopoliticians: “The main goal of the foreign policy of all states is the preservation of territorial integrity and political independence”.⁴²

⁴¹ Milomir Stepić, “Kosovo i Metohija: geopolitički aspekti brzog rešenja i zamrznutog konflikta”, *Nacionalni interes*, Vol. 38, No. 2, 2020, pp. 10-15.

⁴² Nicholas Spykman, *American's Strategy in World Politics*, Harcourt, Brace and Co, New York, 1942, p. 17.

Conclusion

In accordance with the Constitution of the Republic of Serbia and Resolution 1244 of the UN SC, the Republic of Serbia, its state and political leadership are obliged to preserve the territorial integrity and sovereignty of the state. It should be known that Resolution 1244 is the only act ever passed that prohibits unilateral secession. Having that in mind, Kosovo and Metohija is a part of Serbia until Serbia itself renounces its territory. Moreover, according to the new National Security Strategy, we, as a state, not only declaratively, but also essentially, have committed ourselves to preserve Kosovo and Metohija as a part of Serbia, as well as to help our compatriots in neighbouring countries. Such an obligation implies serious strengthening of all national capacities (military, security, economic, cultural, media, etc.), in order to adequately respond to this, above all, nationally important strategic commitment. It is obvious that there are many security, political and geopolitical challenges, so in that segment our solution is to strengthen relations with international factors that support us in preserving sovereignty and territorial integrity, primarily with Russia and China. In this sense, Serbia has to insist on observance of international law, as well as the aforementioned Resolution of the SC, and this means that it should persistently request the return of its security forces to Kosovo and Metohija within the mandate and number provided for by Resolution 1244. Of course, the chances are slim that it would happen immediately, but Serbia has to insist on this provision and continuously demand its observance. It is particularly important to comply with the responsibilities of KFOR in controlling and restraining the interim institutions of Prishtina. Although it is clear that this is a biased approach during the use of valid documents, when we talk about KFOR and EULEX, we have to firmly stick to international documents, especially those that are in our favour. The policy of constant insistence on their observance by the so-called international community will once be fruitful, and until that happens, we have to constantly inform international subjects and the public when, where and in which part international documents and resolutions are violated and not implemented. It would be a much more effective method than constantly “begging, apologising or whining” over your fate, that is, apologising and defensively justifying how the Albanian party continuously violates or does not implement what has been agreed upon and signed. In the future, pressure should primarily be exerted on international institutions that are in charge of controlling and implementing international documents related to Kosovo and Metohija. It is the international community that has to force the Albanian party to comply with its obligations, and if it does not do so - clearly and continuously insist on it.

One should also take into account the trend of withdrawing recognition of the so-called Kosovo independence and make diplomatic moves accordingly. Any hasty dealing with the Kosovo issue, concessions and compromises, would be solely to the detriment of Serbia. The current position characterized as a “frozen conflict” represents a more favourable starting point for the Serbian actions in the future because international events (e.g. in Ukraine) indicate changes in the international order of power that is rapidly moving in the direction of establishing multipolarism, which are more favourable circumstances for our country. These are changes that cannot be stopped without a

major world conflict and that is exactly why we should insist on the so-called buying time and waiting for more favourable circumstances for negotiations or a final solution when we would insist on the complete territorial and state integration of Kosovo and Metohija.

Just as it could be seen that the occupation of Kosovo and Metohija is a reflection of the unipolar hegemony of the US, in recent years the issue of the southern Serbian province has shown a slightly different picture in the international order, especially in the UN SC, where Russia and China oppose the Atlanticist intention to tear away the Kosovo-Metohija's part of the territorial integrity of Serbia, and the trend is to withdraw the recognition of the so-called independence of Kosovo. There is no doubt that this room for manoeuvre will be geopolitically sensitive in the following period, and it is necessary to take into account all geopolitical facts and to analyse both national political events and events in the international and regional environment. However, one thing is certain, due to everything stated and argued, time is working for us, no matter how contradictory it may seem at first glance, because we will be in a more favourable position for negotiations or even an imposed or forced military solution to the Kosovo-Metohija problem.

Literature

[1] Алими, Серж, Видал, Доминик, Малер, Анри, Рејмон, Матјас, *Како се фабрикује јавно мњење: медији и „праведни ратови“*, Факултет за медије и комуникацију, Београд, 2020.

[2] Батаковић, Душан, *Косово и Метохија у српско-арбанашким односима*, Чигоја штампа, Београд, 2006.

[3] Глишин, Вања, *Балканска геополитичка парадигма*, Каирос, Сремски Карловци, 2019.

[4] Глишин, Вања, Српски народ под империјалном пресом – положај у геополитичком чвору, *Напредак*, вол. 2, бр. 2, 2020, стр. 47-64.

[5] Глишин, Вања, „Импликације атлантистичких геополитичких доктрина на блиско-источну кризу-случај Ирана“, *Култура полиса*, вол. XVII, бр. 42, 2020, стр. 157-172.

[6] Галовић, Милан, „Гурке поново на Космету“, *Политика*, 9. октобар 2021.

[7] Давутоглу, Ахмет, *Стратегијска дубина*, Службени гласник, Београд, 2014.

[8] Деспотовић, Љубиша, *Геополитика деструкције*, Каирос, Сремски Карловци, 2015.

[9] Деспотовић, Љубиша, Гајић Александар, „Перспективе модерне државе у поствестфалском поретку“, *Култура полиса*, вол. XIV, бр. 32, 2017, стр. 293-307.

[10] Деспотовић, Љубиша, *Геополитика Светосавља: српско национално питање у историјском распону од крштене до природне Србије*, Каирос, Сремски Карловци, 2019.

[11] Деспотовић, Љубиша, Глишин Вања, „Геополитички интереси и политички концепти формирања двеју Југославија и разлози њиховог државног разбијања“, *Лесковачки зборник*, вол. LXI, бр. 1, 2021, стр. 439-455.

[12] Деспотовић, Љубиша, Глишин, Вања, „Геополитичка позиција Руске Федерације на постсовјетском простору“, у: Драган Петровић (ур.) *Конфликтне зоне на постсовјетском простору и регионална безбедност*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2021, стр. 127.

[13] Деспотовић, Љубиша, Глишин, Вања, „Геополитички идентитет Републике Србије и Стратегија националне безбедности“, *Политика националне безбедности*, вол. 20, бр. 1, 2021, стр. 117-139.

[14] Деспотовић, Љубиша, Глишин, Вања, *Савремени међународни односи и геополитика*, Каирос, Сремски Карловци, 2021.

[15] Деспотовић, Љубиша, *Српска геополитичка парадигма*, Каирос, Сремски Карловци, 2012.

[16] Дојче веле, „Крајње је време за договор Косова и Србије“, *Дојче веле*, 17. септембар 2021. <https://www.dw.com/sr/крајње-је-време-за-dogovor-kosova-i-srbije/a-59212930>, 10/11/2021.

[17] Игоровна Филимонова, Ана, „Албанизација Балкана“, у: *Геополитика пост-модерног света*, Геополитика, Београд, 2011.

[18] Молнар, Томас, *Американологија*, СКЦ, Београд, 1996.

[19] Нови стандард, „Хаос на КиМ: РОСУ на северу, почело одузимање таблица, бачен сузавац на Србе“, *Нови стандард*, 20. септембар 2021. <https://standard.rs/2021/09/20/haos-na-kim-rosu-na-severu-pocelo-oduzimanje-tablica-bacen-suzavac-na-srbe/>, 10/11/2021.

[20] Ничић, Будимир, „Весли Кларк: Желим да видим како се Косово развија“, *Глас Америке*, 7. јул 2021. <https://www.glasamerike.net/a/kosovo-vesli-klark-poseta/5956961.html>, 10/11/2021.

[21] Нешић, Милан, „Весли Кларк: Милошевић сукоб на Косову учинио неизбежним“, *Глас Америке*, 9. јун 2021. <https://www.glasamerike.net/a/kosovo-vesli-klark-poseta/5956961.html>, 10/11/2021.

[22] Н1, „Вучић: Нема места паници иако се повећава притисак ЕУ и САД у вези са Косовом“, *Н1*, 31. мај 2021. <https://rs.n1info.com/vesti/vucic-nema-mesta-panici-ia-ko-se-povecava-pritisak-eu-i-sad-u-vezi-sa-kosovom/>, 10/11/2021.

[23] Нова С, „Еди Рама: циљ моје каријере је тежња да се Албанија уједини са Косовом“, *Нова С*, 9. октобар 2021. <https://nova.rs/vesti/politika/edi-rama-cilj-moje-karijere-je-teznja-da-se-albanija-ujedini-sa-kosovom/>, 8/11/2021.

[24] Јевтић, Мирољуб, „Косово је Турска, Турска је Косово“, *Политика*, 2013. <https://www.politika.rs/scc/clanak/275125/>, 9/11/2021.

[25] Пророковић, Душан, *Геополитика Србије: положај и перспективе на почетку 21. века*, Службени гласник, Београд, 2018.

[26] Пророковић, Душан, „Подела Косова и Метохије: реалност или заблуда?“, *Војно дело*, вол. LXXIV, бр. 2, 2022, стр. 55-74.

[27] Политика, „Британска амбасада подржала полицијску акцију Приштине“, *Политика*, 14. октобар 2021. <https://www.politika.rs/sr/clanak/489719/Britanska-ambasada-podrzala-policijsku-akciju-Pristine>, 10/11/2021.

[28] Политика, „Ердоган: Радимо на новим признањима Косова“, *Политика*, 19. јул 2021. <https://www.politika.rs/scc/clanak/483791/Erdogan-Radimo-na-novim-priznanjima-Kosova>, 10/11/2021.

[29] РТС, „УН о опасним једностраним акцијама Приштине, расправа о будућности УНМИК-а”, РТС, 15. октобар 2021.

<https://www.rts.rs/page/stories/ci/story/1/politika/4552352/savet-bezbednosti-un-sednica-kim.html>, 10/11/2021.

[30] Савет безбедности Уједињених нација, „Резолуција СБ УН 1244” 10. јун 1999. <https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/19944>, 10/11/2021.

[31] Стратегија националне безбедности Републике Србија: 94/2019-13. 2019. <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/strategija/2019/94/2>, 12/11/2021.

[32] Степић, Миломир „Косово и Метохија: геополитички аспекти брзог решења и замрзнутог конфликта”, *Национални интерес*, вол. 38, бр. 2, 2020, стр. 7-30.

[33] Степић, Миломир, *Косово и Метохија: Постмодерни геополитички експеримент*, Институт за политичке студије, Београд, 2012.

[34] Степић, Миломир, *Српски геополитички образац*, Catena Mundi, Београд, 2019.

[35] Степић, Миломир, *Српско питање – геополитичко питање*, Јантра група, Београд, 2004.

[36] Суботић, Милован, *Екстремизам под окриљем религије*, Медија центар „Одбрана”, Београд, 2015.

[37] Спутник, „Русија поручила НАТО-у: Обуздајте разуларене радикалне косовске Албанце”, *Спутник*, 14.10.2021. <https://rs.sputniknews.com/20211014/rusija-nato-u-obuzdajte-rasprojasale-radikalne-kosovske-albance-1130673899.html>, 9/11/2021.

[38] Спутник, „Рама: Косово је независна и суверена држава, Србија треба да га призна”, *Спутник*, 13. новембар 2021. <https://rs.sputniknews.com/20211113/rama-kosovo-je-nezavisna-i-suverena-drzava-srbija-treba-da-ga-prizna-1131548819.html?modal=feedback>, 14/11/2021.

[39] Труд, Алексис, *Геополитика Србије*, Службени гласник, Београд, 2007.

[40] Устав Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије”, бр. 98/06.

[41] Филиповић Марина, Цветковић М. Владимир, „Пројекат „Природне Албаније” као претња територијалном интегритету Републике Србије”, *Војно дело*, вол. LXXI, бр. 4, 2019, стр. 114-125.

[42] Цвијић, Јован, *Балканско полуострво и јужнословенске земље*, Државна штампарија Краљевине СХС, Београд, 1922.

[43] Spykman, Nicholas, *American's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power*, Harcourt, Brace and Co, New York, 1942.

[44] Woodward, L. Susan, *Balkan Tragedy: Chaos and Dissolution after the Cold War*, Brookings Institution, Washington, 1995.

Summary

Due to the intertwined and parallel interests of the great powers in Kosovo and Metohija, a kind of geopolitical knot has been created, as a field of aggressive geopolitical actions by non-Balkan and Balkan neighbouring political factors, which is

reflected in current events, making them politically and security complex. After 2008, we have witnessed the unilaterally recognized so-called independence of Kosovo, which continued the process of internal transition and territorial fragmentation of Serbia that is clearly marked as a challenge and threat even in the current geopolitical and security context. Therefore, the authors have tried to show and explain the importance of the southern Serbian province, first of all emphasizing its geographical and geopolitical importance as a central area on the Balkan Peninsula, which makes it very important for the control of traffic, economic, communication, strategic and other corridors. Then, the second part of the paper presents a geopolitical analysis of the current events in the south of Serbia and the consequences for the country's internal political structure and international position. In addition, the security aspects of the Kosovo-Metohija knot have been analysed, with a focus on national security and security problems caused by the violent exclusion of the Serbian territory and the self-proclamation of the so-called independence of Kosovo, in order to find sustainable solutions for the security situation in the south of Serbia.

The conclusion is that in accordance with the Constitution of the Republic of Serbia and Resolution 1244 of the UN SC, the Republic of Serbia, its state and political leadership are obliged to preserve the territorial integrity and sovereignty of the state. It should be known that Resolution 1244 is the only act ever passed that prohibits unilateral secession. Having that in mind, Kosovo and Metohija is a part of Serbia until Serbia itself renounces its territory. Moreover, according to the new National Security Strategy, we, as a state, not only declaratively, but also essentially, have committed ourselves to preserve Kosovo and Metohija as a part of Serbia, as well as to help our compatriots in neighbouring countries. Such an obligation implies serious strengthening of all national capacities (military, security, economic, cultural, media, etc.), in order to adequately respond to this, above all, nationally important strategic commitment. It is obvious that there are many security, political and geopolitical challenges, so in that segment our solution is to strengthen relations with international factors that support us in preserving sovereignty and territorial integrity, primarily with Russia and China. In this sense, Serbia has to insist on observance of international law, as well as the aforementioned Resolution of the SC, and this means that it should persistently request the return of its security forces to Kosovo and Metohija within the mandate and number provided for by Resolution 1244.

Key words: Kosovo and Metohija, Serbia, geopolitics, security, National security, political violence

© 2022 The Authors. Published by *Vojno delo* (<http://www.vojnodelo.mod.gov.rs>).

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/rs/>).

